

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ex Illvstrissimo Cardinali Bellarmino Epitome
Controuersiarum Omnium huius Aeui
Lvthero-Calvinisticarvm Sub diuersis Titulis bis
Quadripertitis digestarum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiae, 1624

Praefatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11726

COPPENSTEINII.
LVTHERO-CALVI-
NISTA.

PARS PRIMA,

THEOMACHIA
LVTHERO-CALVINISMI,
Triumphantem Ecclesiam impugnantis, De-
monstrata, ac Refutata.

PRÆFATIO.

LVTHERO-CALVINISTA, Nominis, Operis
rationem, *Alius quicumque.*

Lectores mihi duo, reposcere duo videntur.

I. RATIO NOMINIS LV-
THERO-CALVINISTÆ.

FFICTA, vt odiosa, Vocabula odi; amo vera & ex re nata.
Religionistarum hodie bis gemina fertur appellatio; Vulgari-
um vna; altera Intelligentium: Vtraque de Vocabulo duplex
in publico: ab re autem & veritate quadantenus vna; nec ad-
modum in publico.

I. VULGARES ab Luthero LVTHERANOS primùm
heu, nouimus: deinde CALVINISTAS ab Caluino descen-
dere cognouimus: LVTHERO-CALVINISTAS verò nec-
dum adhuc quidem inaudiuimus. Nimirum, fortè quia nullus hucusque extitit
vocabulo Luthero Caluinus, qui suo hoc sub nomine doctrinam intulisset no-
uam; aut vtriusque conciliatæ Sectæ duxisset familiam. Qui si vsquam apparu-
isset ha: ctanus; iam dudum, reor, sese nec Germania dixisset Lutheranam, nec
par: Germaniæ & Galliæ; Britanniaque tota Caluinianam: sed vnà mecum sese
nominarent, aut nominari sinerent à potiore, LVTHERO-CALVINISTAS.

))) 2

Ita

AD LECTOREM.

Ita namque *Res & Doctrina* vtrorumque *Sectariorum* ac *Sententia*, (paucis exceptis) sunt comparatæ; vt ab iisdem compositis id compositi nominis ferre necessarium debeat: Aut, si nomen id fugerint, Rem prius, vnde vocabulum existit, fugisse oporteat: Aut Re ipsa sic testante & clamante Nouatoria, ipsi de nemine conqueri iure possint, qui hoc eos nomine Nouo nuncuparit.

Vulgò tamen hæcenus suum cuique vocabulum hæsit; istis Lutheranium, his Calvinianum: Nec valdè improprium; vt nasutis minus gratum.

II. INTELLIGENTIORES autem EVANGELII titulo speciosiore suam affectant Sectam palliare. Sed & isto geminato, & cum discrimine: Quo ipso tamen in Sectariæ reprehensionis discrimen grauius incurrunt Scyllæum, cupientes vitare Charybdin.

EVANGELICI audire omnes ambiunt; simul in istud abeunt diuersi, scinduntque sese discrimen: 1. Vt *Lutherani* solum audire velint EVANGELICI: 2. *Caluinista* verò, vt altius sapientes, etiam REFORMATI EVANGELICI.

Id tum cœptarunt; Cùm ab anno ∞ 15. LIX. Heidelbergæ seipfos, ex Lutheranis factos Calvinistas, dictitarunt in publico REFORMATOS EVANGELICOS: (huc sapientiæ profecerant post SAPIENTIÆ titulum octennio antè impositum Heidelbergensi Academia) Cùm Palatinum, Reformatorem Euangelicum primum, cognominarunt PIVM: Cùm Canonicorum Collegium extinctorum Heidelbergæ, dictum aliàs semper ad SANCTVM SPIRITVM, instituerunt appellare AD SPIRITVM, omisso prænomine SANCTI:

III. EGO tertio vtrisque nomine calo, LVTHERO-CALVINISTAS. Nec me huiusce vocabuli inuentorem facio; etsi frequentatorem primum, & istius Operis mei titulatorem. Neque hoc abs RE, aut RATIONE; aut vilius cum INIVRIA.

I. NON ABS RE: Quia perpetuâ quâdam Inductione per singulas quæ Controuersias, quæ particulares Controuersiarum Quæstiones cundo, manifestum reddo, ac irrefutabile, ecquibus in quæstionibus, & quatenus Lutherani & Calvinista inter sese Contra Romano-catholicos contentiant aut Omnes, aut Plerique, Potiores, aut Pauciores. Vnde necesse est, vtrisque sibi ipsis nomen parere isthoc, LVTHERO-CALVINISTARVM. Quia autem à potiore fieri denominatio rerum assolet; quantò non iustior tantum, sed magis etiam necessaria, plane quæ propria Vtrisque vna est illa Nomenclatura? Præsertim cùm ad eò in vnaquaque quæstione totis animis ac votis, re tota, ac sæpe verbis conceptis & sententiis Synodaliter definitis, velut coniurati contumaciter conspirent vnam omnes contra Romanam, primæuam & Catholicam Ecclesiam.

I. Testis HARMONIA CONFESSIONVM FIDEI *Orthodoxarum*, scilicet, & *Reformatarum Ecclesiarum*, quæ in præcipuis quibusq; *Europa Regnis, Nationibus, & Prouinciis* sacram *Euangelij doctrinam PVRE* profitentur: Sic eam Geneuenses in-

scri-

PRÆFATIO AD LVTHERO-CALVINISTAS

scripserunt, ac euulgarunt anno 1581. Redduntque ibidem *Catalogum Confessionum, ex quibus ea Harmonia est concinnata iuxta seriem temporum, quo singula scriptæ sunt & editæ.* Et has accensent vndenas: 1. *Augustanam* anno 1530. articulorum 21. 2. *Helueticam priorem* anno 1536. capitum 21. 3. *Basileensem* anno 1532. articulorum 11. 4. *Helueticam posteriorem* anno 1566. capitum 30. 5. *Saxonicam* anno 1551. articulorum 23. 6. *Wirtembergensem* anno 1552. capitum 36. 7. *Gallicam* anno 1559. articulorum 40. 8. *Anglicam* anno 1562. articulorum 21. 9. *Belgicam* anno 1579. articulorum 37. 10. *Bohemicam* Capitum 20. 11. *Sueticam* cap. 23. Quæ Confessiones cum tam Lutheranae sint, quam Calvinianæ; manifestum euadit, earum Confessionistas esse Luthero-caluinistas oportere.

2. Testis sit iuxta Confessiones *Cursus Theologicus Ioan. Scharpii Scotobritanni, compositus, & Geneva excusus anno 1620.* qui iuxta prædictas Confessiones Luthero-caluinisticas disceprat, atque decidit Communes Lutheranis & Calvinianis quaestiones; proprias paucas.

3. Testis est Abraham Scultetus, Palatini Electoris postremi infelix Concionator aulicus & Consiliarius, suis in Decadibus historiae Reformatarum Ecclesiarum, quarum inde ab Lutheri Apostasia repetit origines, ducitque per præcipuos eiusdem Sectatores, ordine temporum consecutos.

4. Testis (vt complures omittam domesticos Heidelbergæ) accedit ipse Fridericus II. Palatinus, Calvinismi in Palatinatum inuector ac protector: in sua ad Catechismum Heidelbergensem Præfatione, his verbis: *Ab iis, qui nos proximè antecesserunt, Cognatis nostris, Palatinis et Electoribus,* (qui Lutherani fuerant inde ab Friderico II.) *varia vitibiter & pie instituta sunt: tamen non ea adhibita est diligentia in illis exequendis, &c.* Lutherana commendat instituta; ad quæ acciuit & Calviniana; Vt Luthero-caluinistas, etsi minus de nomine, at re ipsa dicendos eos nemo non videat.

II. NEC ABS RATIONE Luthero-caluinistas appello. 1. Quia sicut Lutherani ab facta in Comitibus Spiræ, anno 1529 Principū nonnullorū Protestatione, **PROTESTANTIVM** sibi suisque nomen pepererunt: Sicut ab oblata in Comitibus Augustæ, anno 1530 Confessione **CONFESSIONISTÆ** vocari cœperunt: Sicut ab Euangelii iactatione sese **EVANGELICOS** appellarunt: Ita Friderico II. in Augustanis Comitibus pro hæretico proclamato; verūm ab Lutheranis, (vt infirmo in fide) suscepto in sortem partemque Confessionis suæ; continuoque post toto Palatinatu Reformationem vrgenti (pulso Lutheranismō) ab Confessionis Augustanæ communione sese Palatini **EVANGELICOS**; ab inuecti Reformatione Caluini **REFORMATOS** diciturunt: & sic audire hodieque amant. Verūm quid *Euangelici Reformati* re ipsa sunt aliud, quam *Luthero-caluinista?*

2. Nouimus Lutheranos esse dicique velle *Protestantes, Euangelicos, Confessionistas*: At ambiunt & Calvinista videri, dicique iidem. Et iam diu Lutherani hos pro talibus agnouerunt, & acceperunt in & Synodis, & nupera rebellium **VNIONE**;

P R A E F A T I O A D L E C T O R E M.

teste Anhaltina Cancellaria, & Consiliis Heidelbergensi in Cancellaria repertis. Quodque caput est; communes Vtrorumque Opiniones fidei pleræque, compluraque Synodalia Decreta communia tenentur. Transeant igitur in commune nomen *Luthero-caluinistarum*; qui in & Nominum, & Titulorum, & Originum, & Synodorum, & Dogmatum, & Vnionis Communionem iam diu concesserunt: Qui in parem Ecclesiæ Christi, Imperiique perniciem conspirarunt, in vtriusque euastationem irruerunt: Et perripissent; nî DEVS illorum conatus euertisset. Hæc ratio appellationis *Luthero-caluinistarum*.

III. AN INIURIA? Nulla inquam. Docet id facta relatio: docet Sententiarum hoc in Opere meo *Luthero-caluinistarum* inductio & demonstratio: docet *Luthero-caluinistarum* consultationum communitio, coniurationumque Reuelatio facta. Si tamen Iniuriam irrogari clament; eam sibi imputent: qui, vt fertur, ipsi malum sibi eacurunt, dum & Scholasticè, & Ecclesiasticè, & Politicè discordes concordant in euerfionem Theologiæ, Ecclesiæ, ac Politicæ Romanæ.

DICES. Discordes sunt, vt qui maximè, Lutherani & Caluiniani.

Noui, inquam: Idque & hoc in Opere *Luthero-caluinistico* doceo: Verum ita, vt in perpauca discordes; concordantes autem in plerisque, esse demonstrantur; in dice teste à me confecto.

II. O P E R I S H V I V S C E R A T I O H Æ C E S T.

I. *Non scribo hæc Lectoris oblectandi gratiâ; sed causâ vel Informandi nescientem Vera; vel Confirmandi rectâ sentientem; vel Infirmandi pertinaciter vtriusque repugnantem.*

Sed pugnas hoc in campo iam diu, sæpeque pugnatas iteratò pugnare videbor.

AT, nemini pugno: pugnas solum recolo; & spolia lego: breuique in Synopsi collecta propono.

II. *Deinde PATRIÆ SERVIRE meæ studeo Palatina; & in hac tum Pastoribus, tum Ouibus.*

1. PASTORIBVS compendiosum paro subsidium ad Controuersias Synopticè recolendas animo: ad efficaciter proponendas populo: ad minuendas in Magna Volumina impensas, & has seu vigiliarum in euoluendo, seu pecuniarum in coëmendo.

2. OUIBVS, præsertim Palatinis: vt, (quæ ad Catecheticas controuersiarum conciones adiuuata, eas altè combiberunt) habeant in hisce meis sui speculum *Luthero-caluinismi*; & nostræ Orthodoxæ Fidei: in quo vel ab Pastoribus audita recolant; aut elapsa memoriæ reuocent; aut minus intellecta penitus perspiciant; aut ignorata discant.

3. Nî fallor, obitupescet, cohorrescet omnis Electa anima, natioque *Luthero-caluiniana* ferè omnis: & vix credet ipsa sibi, vix mihi; se ita credere; aut *Luthera-*

P R Æ F A T I O A D L U T H E R O - C A L V I N I S T A S

theranam cum Calviniana, aut hanc cum illa Sectam sese sectari. A deo collecta hæc compendio, & intellecta, animos ferient acius; & altius penetrabunt; & perspicua breuitate efficacius demonstrabunt.

A G E B O N E P A S T O R ouium Palatinarum:

Ecce Tibi, secundum Deum, laboraui; præsertim ut cui Volumina grandiora seu parare pretio, non suppetit: aut euoluere lectu, minus vacat; aut contrahere fusa; aut sparsa colligere; aut ad tales Consimilium rerum Titulos reuocare non licet, libetue. Si vis; vtere *Partia* ab Illustrissimo Bellarmino; *Paratū* à me; sicque *Partiis*, & *Contractū*. Vtere Compendio; senties, quod absque dispendio; quin perutili impendio ad multorum salutem, & maiorem Dei gloriam.

III. *MODVM* hunc teneo, *talem*. 1. *Luthero-caluinismos Verorumque sepius verbotim; subinde summatim propono: Orthodoxam subiungo doctrinam, & hanc Demonstratam: Idque in Luthero-caluinista & Genealogia ex Variis; in illo tamen, quàm in hac, diligentius: in Antichristo ex S. Scripturis solis: in Antipapista Mendace, ex notoritate, sine seipso notis.*

2. *Luthero-caluinistica firmamenta causa, SVASIONES appello, ut quibus Veri nil inest: Ideoque refello; straminea, aut plumbea eleuo, aut despicio: Vel quòd Obgannitum expectem Luthero-caluinisticum, (si cui: se talem profiteri allibuerit) Vel, quòd tanta subinde per seipsam elucescat hic Absurditas; isthic Impietas; alibi Futilitas; plerumque Falstas aut calumniosa, aut blasphema; non raro contradictoria eiusdem Varietas; sepe plurius, alia opinantium Andabatarum, Diuersitas: Vt qua seipsa confodiant, velut in gladium proprium incubuisse Saulina. Hic interim.*

Do Multa Magna Paucis.

3. *Antiluthero-caluinismos, hoc est, in quibus Lutherani & Calviniani dissident; & digladiantur, solum indico; non discepto: Suas ipsi Antagonis antagonizent; etsi vel in tartaro.*

IV. *HOC SPERO ET SPECTO: quòd multi qui in meo Luthero-caluinista, Falstatem & Veritatem iuxta Demonstratam synopticè conspexerint: 2. Qui in Genealogia, nostratium hæreticorum originem ab damnatis olim Hæresiar-chis descendere perspexerint: 3. Qui in Antichristo, quæ Christi, quæque Luthero-caluinismi sunt, esse contraria intellexerint: 4. Qui in Antipapista Mendace calumnias, sycophantias, & blasphemias sectariorum vel attigerint: 1. Qui in Theomachia blasphemam Impietatem: 2. In Ecclesiomachia virulentam Diritatem: 3. In Mysterosomachia sacrilegam Temeritatem: 4. In Charisomachia desperatam Fidem, simul & præsumtuosam cognorint: S P E R O, inquam, quòd*

PRÆFATIO AD LECTOREM:

quòd multi sentire, Viuere, Facereque cum talibus, (nì seipsos desperârint) exhorrescent.

V. Quo certior Labori meo fructus; animarum conuersioni salus; Gratiæ Dei Gloria respondebit. ITA VOVEO. Vtere: Frucere; Vale, & *Vine diu; sed Vine DEO*: Nam viuere Sectis, Mors est.

VIVE DEO.

Bo Maria Maria Paris